

KAITSTUD DOKTORITÖÖD

3. mail kaitses Helin Kask Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituudis doktoritöö „English-Estonian Code-copying in Estonian Blogs and Vlogs“ („Inglise-eesti koodikopeerimine Eesti blogides ja vlogides“). Doktoritöö juhendaja oli professor Anna Verschik (TLÜ), oponentid professor Albert Backus (Tilburgi ülikool, Holland) ning kaasprofessor Virve-Anneli Vihman (TÜ).

Doktoritöö keskendub praegu aset leidvatele keelemuutustele ning analüüsib noorte eestlaste keeikasutust veebis. Tihedad kontaktid inglise keelega on tõstatanud küsimuse eesti keele kestlikkusest. Doktoritöö näitab, et noorte seas laenatakse (kopeeritakse) inglise sõnavara palju ja intensiivselt. Samas ei laenata kunagi põhisõnavara (nt *ema* või *leib*), vaid sõnu, millel on spetsiifiline tähendus (nt *highlighter* ja *giveaway*). Struktuurimuutuste näiteid on vähe ning need ei põhjusta tüpoloogilisi häireid. Enamasti on need inglise keele mõjul tihedamini kasutama hakatud konstruktsioonid, nagu *olen ümbritsetud heade inimeste poolt* ('mind ümbritsevad head inimesed') või *olen spaasse minemas* ('lähen spaasse'), mis on levinud ka eesti üldkeelde.

Doktoritöös analüüsitakse 45 moe-, ilu- ja elustiiliblogi (kokku 275 263 sõna) ning 6 vlogi (kokku ligikaudu 48 000 sõna). Blogijad ja vlogijad olid vanuses 15–30. Tööst selgus, et kõige rohkem (u 89%) on täielikke koopiaid ehk traditsioonilises mõttes laene, st sõna võetakse inglise keelest üle samas vormis ja samas tähenduses. Sageli on need sõnad seotud selle valdkonnaga, mida blogija või vlogija kajastab, seega ilutoodete ja riideesemete nimetused, värvitoonid jms. Oluliselt vähem esineb sega- ja valikulisi koopiaid. Segakoopiaid on sellised liitsõnad ja väljendid, millest üks osa on inglise, teine

eesti keeles, näiteks *nude-roosa* 'õrnroosa' ja *üli-üli-thankful* 'üli-üli-tänulik'. Valikulised koopiaid on pealtnäha eestikeelsed. Doktoritöö materjalis kopeerib neist suurem osa mingi idioomi või piltliku väljendi tähendust, enamasti on need sõnasõnalised tõlked inglise keelest: nt väljend *minu vabandused* (ingl *my apologies*), mille asemel oleks eesti keeles loomulikum öelda *ma vabandan*.

Seni on Eestis vähe uuritud inglise sõnade mugandamist eesti keelde. Doktoritöös uuriti seda inglise omadussõnade ühildumise kaudu. Analüüs näitas, et kui inglise omadussõna on morfoloogiliselt sarnane mõne eesti sõnaga ning sobitub mõnesse eesti käändkonda, siis omadussõna ühildus. Näiteks ühildusid alati kahe-silbilised *y*-ga [i] lõppevad omadussõnad, mis on struktuurilt sarnased eesti omadussõnaga *tubli: fancymaid toite* 'uhke-maid toite'. Veidi rohkem oli näiteid omadussõna mitteühildumisest (55%). Enamasti ei ühildunud sellised omadussõnad, mille kirjalikult ja hääldus erinevad, näiteks *awesome* [oosõm] 'võimas, äge'. (<https://www.etera.ee/zoom/118684/view?page=3&p=separate&search=mcnamara&tool=search&view=0,0,2067,2835>)

7. mail kaitses Alevtina Solovyeva Tartu Ülikoolis folkloristika erialal doktoritöö „Reawakening Spirits in Post-Socialist Mongolia: Vernacular Theories and Practices“ („Postsotsialistliku Mongoolia taastärkavad vaimolendid: rahvapärased teooriad ja praktikad“). Juhendajad olid professor Ülo Valk (TÜ), kaasprofessor Jonathan Edward Hodgess Roper (TÜ) ja professor Karénina Kollmar-Paulenz (Berni ülikool, Šveits), oponentid kaasprofessor Grégory Delaplace (Université Paris Nanterre, Prantsusmaa) ja lektor Ergo-Hart Västriku (TÜ).

Mongoli kultuur on olnud seotud paljude teiste, nende hulgas iidsete iraani,

uiguuri, turgi, tiibeti ja Kesk-Aasia kultuuridega. Tänapäeva Mongoolia on surutud Venemaa ja Hiina vahele ning sunnitud toime tulema keerulises geopoliitiliste huvide võrgustikus. Säilitades positsiooni ida- ja läänemaailma vahel, kohanedes üleilmastumise ja kiire linnastumisega, on seejuures püütud siiski säilitada oma traditsioonilisi väärtusi ja elustiili ning jääda truuks oma rändkarjuste pärandile.

Rahvusluse esilekerkimises postsotsialistlikus Mongoolias on olnud suur roll üleloomulikkusel ja religioossusel – need olid ateistliku režiimi vaenlased ja ohvid. 1990. aastate alguses naasis üleloomulik element Mongoolia kultuuri, traditsioonilised kujutluspildid ja motiivid hõlmasid erinevaid valdkondi ja kontekste, muutudes nii ühiskonna oluliseks osaks: need olid Tšingis-khaani vaim (*ongon*), „rahva kaitsja ja isa”, riiklikult pühaks kuulutatud mägede jumalused (*ezen*), kohalikud

loodusvaimud (*lus savdag*), erinevad deemonid, vaimud ja rahutud hinged (*chöt-gör, büg, güidel*) jne. Neist said rahvusliku ärkamisaja ja uue riigi ideoloogilised sümbolid, milles väljendusid nii kollektiivne mälu ja sotsiaalsed suhted kui ka argielu mured, postsotsialistliku riigi lootused ja tänapäevased hirmud, pälvides üha suurema hulga n-ö rituaaliekspertide tähelepanu. Üleloomulikku vahendavad ja sellega suhtlevad šamaanid, laamad, traditsioonilised maadlejad, sepad, targad jpt.

Doktoritöö käsitleb postsotsialistlikke muutusi Mongoolia ühiskonnas: uuritakse üleloomuliku kultuuridevahelisi vaatenurki, mis muutusid oluliseks rahvuslikul ärkamisajal ja on seda ka praeguste Mongoolia kogukondade elus. Neid vaatenurki analüüsitakse selle kaudu, millised on erinevate religioossete liikumiste esindajate ja võimude omavahelised suhted. (<https://dspace.ut.ee/handle/10062/71766>)